

N:o 108.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
inköp för telegrafverkets behof af vissa fastigheter;
gifven Stockholms slott den 7 april 1905.*

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva,

dels att för telegrafverkets behof må inköpas i statsrådsprotokollet angifna fastigheter, i Härnösand för 43,500 kronor, i Jönköping för 48,700 kronor och i Söderhamn för 58,000 kronor, äfvensom att till gäldande af eller afbetalning å köpeskillingarna för dessa fastigheter må användas de för år 1906, för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof, reserverade medel;

dels ock att för telegrafverkets behof må, efter Kungl. Maj:ts pröfning och godkännande, inköpas för byggnadstomt lämplig fastighet i Gäfle, äfvensom att köpeskillingen därför må utbetalas af de för anskaffande af lokaler i nämnda stad för telegrafverkets behof reserverade medel.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Hjalmar Westring.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 7 april 1905.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve GYLDENSTOLPE,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN och
 VIRGIN.

Departementschefen statsrådet Westring yttrade:

Telegrafstyrelsen har dels i underdånig skrifvelse den 24 mars 1905 gjort framställning om inköp för telegrafverkets behof af vissa fastigheter i Härnösand, Jönköping och Söderhamn, dels ock i underdånig skrifvelse den 4 innevarande april hemställt om inköp för byggnadstomt af lämplig fastighet i Gäfle.

Innan jag redogör för dessa telegrafstyrelsens framställningar, tillåter jag mig först beträffande fastigheterna i Härnösand, Jönköping och Söderhamn erinra, att telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse den 18 november 1904 angående förslag till stater för år 1906 hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning om medgifvande att för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof finge reserveras ett belopp af 100,000 kronor.

Såsom skäl för denna framställning hade telegrafstyrelsen anfört, bland annat, att äfven under år 1904 olägenheten för telegrafverket af att icke äga egna lokaler gjort sig på åtskilliga orter mycket kännbar, därigenom att ett afsevärdt antal flyttningar af telefonstationer måst utföras eller till utförande beslutas. Kostnaden för dessa flyttningar öfverstege 175,000 kronor, hvaruti kostnaden för samtidigt med flyttningen skeende utvidgning och förbättring af telefonnäten dock inberäknats. Å de orter, där tiden för hyreskontraktens giltighet tilländalupit, men telegrafstyrelsen ansett sig böra bibehålla den förhyrda lokalen, hade telegrafstyrelsen för kontraktens förnyande måst underkasta sig en större eller mindre höjning af hyresbeloppet, hvilken flerstädes vore betydligare än hvad som kunde anses berättigadt af den normala stegringen i hyror, som samhällenas utveckling medförde. De viktiga skäl, som i allmänhet talade för anskaffandet på en stor del platser af egna fastigheter för telegrafverkets behof, finge ännu större betydelse, sedan den vissa städer åliggande skyldigheten att kostnadsfritt upplåta lokal för telegrafstation komme att upphöra från och med den 1 oktober 1906. Efter nämnda tid kunde telegrafstyrelsen endast i ytterst ringa grad påräkna att få sina lokaler inrymda i fastigheter, tillhörande städerna, då de befintliga kommunala byggnaderna i allt större utsträckning blefve behöfliga för städernas egna förvaltningar. Telegrafstyrelsen blefve sålunda ännu mer än förut hänvisad till träffande af aftal med enskilda husägare för vinnande af lämpliga lokaler. Telegrafstyrelsen måste alltså redan under de närmaste åren vara allvarligt betänkt på anskaffande af egna stationsbyggnader på åtskilliga ställen i landsorten, bland hvilka Härnösand och Jönköping vore de, i hvilka det vore mest brådskande att förvärfva tomter för uppförande af stationshus. Underhandlingar för inköp af tomter å berörda platser hade redan blifvit inledda, ehuru de vid tiden för den underdåniga skrifvelsens aflåtande ännu icke ledt till afslutande af förberedande köpeaftal, som kunde föreläggas Kungl. Maj:t och Riksdagen till pröfning. Såväl vid dessa underhandlingar, som vid de köp, hvilka under år 1903 uppgjorts angående fastigheter, som erfordrats för telegrafverket, hade det visat sig ur flera afseenden olägligt, jämväl hvad beloppet af köpeskillingen anginge, att det villkorliga aftalet måste träffas så lång tid, eller omkring 1½ år, innan köpeskillingen eller ens en mera afsevärd del därpå kunde erläggas. Omtänksamheten om statens medel gjorde det därför synnerligen eftersträfvansvärdt, att telegrafstyrelsen för anskaffande för telegrafverkets behof af fast egendom i landsorten ägde särskilda reserverade medel att, efter Kungl. Maj:ts och Riksdagens pröfning i hvarje särskildt fall, anlita. Telegrafstyrelsen kunde

då inom några få månader efter det villkorliga aftalets träffande icke blott hafva fått köpet fastställt af Kungl. Maj:t och Riksdagen utan äfven hafva erlagt den del af köpeskillingen, hvars öfverlämnande till säljaren inom kort tid ofta nog vore ett oundgängligt villkor för köpets afslutande till lägsta möjliga pris.

I enlighet med telegrafstyrelsens förberörda hemställan föreslog Kungl. Maj:t innevarande års Riksdag att för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof finge reserveras ett belopp af 100,000 kronor.

Sedan detta förslag af Riksdagen bifallits, har telegrafstyrelsen inkommit med sin förberörda underdåniga skrifvelse af den 24 mars 1905 och därvid meddelat, att underhandlingarna angående inköp af tomter för uppförande af stationshus i Härnösand och Jönköping numera afslutats, hvarför styrelsen vore i tillfälle att beträffande dessa stationer afgifva underdånigt förslag. Därjämte har telegrafstyrelsen ansett sig nu böra göra underdånig framställning om förvärfvande af egna stationslokaler i Söderhamn, sedan villkorligt aftal träffats angående förvärfvande åt telegrafverket i sistnämnda stad af den fastighet, där telegrafverkets station och postkontoret vore inrymda.

I afseende å de sålunda föreslagna stationslokalerna anför telegrafstyrelsen följande.

I *Härnösand* upplåte staden i rådhusbyggnaden kostnadsfritt lokal för telegrafstationen, och hade telegrafverket för telefonstationens räkning af staden förhyrt ett invid telegrafstationen beläget större rum, för hvilket erlades en årlig hyra af 1,000 kronor. När stadens skyldighet att upplåta lokal för telegrafstationen den 1 oktober 1906 skulle upphöra, syntes den nuvarande stationslokalen icke få af telegrafverket förhyras, annat än möjligen för någon kortare tid, emedan staden själf, enligt hvad telegrafstyrelsen inhämtat, vore i stort behof af utrymme och för egen räkning önskade disponera densamma. Någon centralt belägen, för telegraf- och telefonstationen lämplig lokal finnes för närvarande icke att förhyra och, äfven om någon enskild fastighetsägare kunde vara villig att genom ombyggnad eller nybyggnad bereda åt telegrafverket en sådan lokal, som blefve tillräcklig för en längre framtid, syntes det hyresbelopp, som komme att fordras för densamma, säkerligen blifva ganska ansenligt. Därtill komme, att ingen säkerhet finnes för, att icke telegrafstyrelsen genom en oskäligen höjning af hyresbeloppet efter första kontraktperiodens utgång tvingades att då, d. v. s. efter tio år, åter företaga en dyrbar flyttning af stationerna.

Härnösands telefonnät, som år 1895 räknat 210 apparater, hade vid 1905 års ingång omfattat 428 apparater och befunne sig i en jämn tillväxt.

Stationens sammanlagda telegraf- och telefonuppörd hade utgjort

år 1895.....	kr. 38,858: 94
» 1896.....	» 43,630: 96
» 1897.....	» 46,209: 66
» 1898.....	» 52,843: 74
» 1899.....	» 58,148: 98
» 1900.....	» 61,339: 61
» 1901.....	» 65,910: 97
» 1902.....	» 71,568: 54
» 1903.....	» 73,137: 66 och
» 1904.....	» 82,184: 20

Det syntes telegrafstyrelsen uppenbart, att en station af den omfattning och med den jämna och snabba utveckling som den i Härnösand om möjligt borde inrymmas i en statsverket tillhörig byggnad, där stationens utvidgning kunde ske systematiskt och efter en för en längre framtid uppgjord plan, hvarigenom det bästa tekniska och ekonomiska resultat borde kunna ernås. Telegrafstyrelsen hade därför, såsom förut omförmäls, inledt underhandlingar om förvärfvande af en för ändamålet lämplig tomt. Då styrelsen inhämtat, att postkontoret i Härnösand för närvarande vore inrymdt i en lokal, som inom några år antoges komma att blifva för postkontoret otillräcklig, hade vid valet af byggnadsplats äfven hänsyn tagits till tomtens lämplighet, beträffande läge och storlek, för uppförande å densamma af en nybyggnad jämväl innehållande lokaler för postkontorets räkning.

Af de tomter, som varit ifrågasatta att inköpa för uppförande i Härnösand af en byggnad för telegrafverkets och postverkets behof, hade telegrafstyrelsen ansett en tomt, belägen vid hörnet af Storgatan och Nybrogatan, vara den lämpligaste. Ifrågavarande tomt, innefattande en areal af 946,03 kvadratmeter, vore nämligen belägen vid hörnet af två utaf stadens mest trafikerade gator, omkring 100 meter från nuvarande postkontoret och i kvarteret näst intill det, där telegraf- och telefonstationerna nu vore inrymda, hvarför kostnaden för stationernas flyttning blefve jämförelsevis liten. Större delen af tomten, 635,03 kvadratmeter, tillhörde ett enskildt aktiebolag, och funnes å densamma uppfördt ett boningshus af trä i två våningar jämte uthusbyggnad.

Värdet af dessa byggnader hade vid värdering uppskattats till 21,000 kronor, men då det pris, desamma vid försäljning kunde komma att betinga, syntes blifva mycket lågt, hade i det upprättade, villkorliga köpeaftalet intagits den bestämmelsen, att de å tomten befintliga byggnaderna icke skulle ingå i köpet utan af säljaren bortföras. Därigenom hade också köpesumman för denna del kunnat nedbringas till 41,500 kronor.

Enligt 1870 års tomtindelning inginge i den till inköp föreslagna tomten äfven en Härnösands stad tillhörig, utefter Nybrogatan belägen markkremsa, innefattande en areal af 311 kvadratmeter. Sedan stadsfullmäktige i Härnösand afslagit en af telegrafstyrelsen gjord framställning, att staden måtte till telegrafverket utan lösen öfverlämna ifrågasvarande område, hade stadsfullmäktige sedermera förklarat sig villiga att mot en köpeskillning af 2,000 kronor till telegrafverket försälja nämnda område, under villkor, bland annat, att svar angående antagandet af detta anbud till stadsfullmäktige inginge före den 1 juli 1905.

Sammanlagda inköpssumman för hela tomten uppginge sålunda till 43,500 kronor, och då detta pris med afseende på tomtens synnerligen fördelaktiga läge måste anses skäligt, hade telegrafstyrelsen med ägarna till berörda fastigheter upprättat köpekontrakt, hvilka dock vore för båda parterna bindande endast under förutsättning att 1905 års Riksdag lämnade sitt medgifvande till köpet. Enligt dessa köpekontrakt skulle fastigheterna tillträdas den 1 april 1906 och köpeskillningen erläggas vid tillträdet.

I anledning af telegrafstyrelsens anhållan om meddelande, huruvida från generalpoststyrelsens sida något finnes att erinra mot läget af den till inköp föreslagna tomten i Härnösand samt huruvida dess areal kunde anses tillräcklig, för att den nybyggnad, som vore afsedd att därå uppföras, kunde motsvara postverkets behof, hade generalpoststyrelsen öfverlämnat från vederbörande postinspektör infordradt utlåtande i ärendet.

Postinspektören hade, bland annat, meddelat, att den nuvarande postkontorslokalen redan visat sig otillräcklig och icke kunde anses motsvara posttrafikens fordringar. Behovet af en i alla afseenden större lokal för postkontoret i Härnösand gjorde sig därför gällande och syntes om några år, då kontraktet om den nuvarande lokalens förhyrande upphörde, blifva trängande. Med afseende därå ansåge postinspektionen, att åtgärder för erhållande vid nyssnämnda tidpunkt af större lokal borde i god tid vidtagas samt att, då det af telegrafstyrelsen väckta förslaget syntes i flera afseenden vara att förorda, det vore förmånligt, om lokal för postkon-

toret i Härnösand kunde erhållas i telegrafverkets ifrågasatta nybyggnad därstädes.

Beträffande byggnadens läge — i stadens centrum, invid två större affärsgator samt i närheten af den nuvarande postkontorslokalen — hade inspektionen funnit detsamma utmärkt.

Generalpoststyrelsen hade framhållit, att den nuvarande lokalen vore enligt kontrakt förhyrd för tiden intill utgången af september 1909, hvarför ny lokal därstädes icke kunde tillträdas förrän vid nämnda tid, såvida icke särskildt aftal kunde med vederbörande träffas angående ett tidigare frånträdande af den nuvarande lokalen.

Vidare hade generalpoststyrelsen, med tillkännagifvande att styrelsen icke funnit anledning till erinran mot det af postinspektören gjorda uttalande, förklarat sig villig att af telegrafstyrelsen förhyra postkontorslokal i den nybyggnad, som vore afsedd att uppföras å den till inköp föreslagna tomten i Härnösand, under förutsättning att öfverenskommelse kunde mellan styrelserna träffas om skälig hyresersättning för ifrågasvarande postkontorslokal.

Telegrafverkets station i *Jönköping* vore för närvarande inrymd i fastigheten n:o 11 och 12 i västra kvarteret uti en förhyrd lägenhet, bestående af sju rum och kök samt belägen vid Storgatan.

Utvecklingen af telegraf- och telefonverksamheten i *Jönköping* framginge af följande öfversikt öfver stationens uppbörd, hvilken utgjort:

år 1895	kr. 42,240: 03
» 1896	» 47,087: 39
» 1897	» 51,227: 59
» 1898	» 60,386: 15
» 1899	» 65,576: 15
» 1900	» 70,975: 93
» 1901	» 75,989: 54
» 1902	» 82,497: 18
» 1903	» 91,835: 86 och
» 1904	» 100,403: 29

Antalet telefonapparater inom *Jönköping* hade vid 1905 års början utgjort 892 stycken mot 446 stycken vid ingången af år 1896.

Den nuvarande stationslokalen vore på grund af telefontätets betydliga tillväxt numera både otillräcklig och olämplig, hvarför telegrafstyrelsen sedan flera år tillbaka varit betänkt på att söka anskaffa en

rymligare och ändamålsenligare lokal. Någon sådan hade emellertid icke kunnat erhållas, då telegrafstyrelsen vid förhyrande af lokal måst taga sträng hänsyn till den af de höga flyttningskostnaderna framkallade nödvändigheten att få hafva lokalen kvar under en längre följd af år. Icke heller hade något för ändamålet lämpligt hus kunnat för skäligt pris förvärfvas, och hade telegrafstyrelsen därför varit nödsakad att äfven i Jönköping inleda underhandlingar om inköp af lämplig byggnadstomt. Då postverket äfven där vore i behof af nya, större lokaler, hade valet af byggnadsplats skett i samråd med generalpoststyrelsen.

Den till inköp föreslagna tomten, innefattande en areal af 786,57 kvadratmeter, vore belägen midt emot statens järnvägsstation vid hörnet af Järnvägstorget och Parkgatan. Efter långvariga underhandlingar hade det lyckats telegrafstyrelsen nedbringa den begärda köpeskillingen till 48,700 kronor, hvilket pris, jämfördt med det begärda priset å andra i närheten belägna, åt telegrafverket erbjudna fastigheter, måste, i betraktande af det centrala och fördelaktiga läget af den till inköp föreslagna tomten, anses skäligt. I det villkorligt upprättade köpekontraktet stadgades, bland annat, att tomten skulle tillträdas den 1 april 1906, då alla å densamma uppförda byggnader genom säljarnas försorg och på deras bekostnad skulle vara bortförda. Därest Kungl. Maj:ts och Riksdagens medgifvande till köpet erhöles, hade telegrafstyrelsen för afsikt att erlægga 38,500 kronor vid tillträdet samt resten af köpeskillingen, 10,200 kronor, den 2 januari 1907.

Telegrafstyrelsen hade hos generalpoststyrelsen anhållit om meddelande, huruvida från styrelsens sida något finnes att erinra mot läget af den till inköp föreslagna tomten i Jönköping samt huruvida dess areal kunde anses tillräcklig för att den nybyggnad, som vore afsedd att därå uppföras, kunde motsvara postverkets behof. Med anledning därpå hade generalpoststyrelsen öfverlämnat från vederbörande postinspektör infordradt utlåtande, däri denne, bland annat, anförde, att den nu till inköp ifrågasatta tomten, belägen midt emot statens järnvägsstation, uppfyllde från stadens sida uttalade önskningsmål. Jämväl ur postal synpunkt syntes den postinspektören särdeles lämplig. Det korta afståndet till stadens viktigaste järnvägsstation vore af en betydelse för posttransporterna till och från de postförande bantägen, som icke finge underskattas.

Med tillkännagifvande att styrelsen icke funnit anledning till erinran mot det af postinspektören gjorda uttalande hade generalpoststyrelsen förklarat sig villig att af telegrafstyrelsen förhyra postkontorslokal i den nybyggnad, som vore afsedd att uppföras å den till inköp föreslagna tomten i Jönköping, under förutsättning att öfverenskommelse kunde mellan styrelserna träffas om skälig hyresersättning.

Dessutom hade generalpoststyrelsen erinrat, att postkontoret i Jönköping för närvarande vore inrymdt uti postverkets fastighet vid Hofrättstorget i nämnda stad. Denna fastighet, som för postverkets räkning inköpts på grund af bemyndigande i nådigt bref den 28 mars 1844 mot en köpesumma af 6,000 riksdaler banko, motsvarade icke på långt när nutida fordringar i afseende å utrymme och bekvämlighet för allmänhet och postpersonal.

Redan år 1884 hade generalpoststyrelsen för Kungl. Maj:t anmält, att ifrågavarande egendom, i hvilken allt ditintills varit inrymda postkontorslokal och bostad för postförvaltaren i Jönköping, sedan längre tid tillbaka befunnits vara i synnerligt hög grad olämplig för sitt ändamål, beroende detta hufvudsakligen på husets egendomliga byggnadssätt och obekväma inredning, samt att det därför syntes styrelsen böra alternativt ifrågasättas att antingen försälja ifrågavarande egendom och för postkontoret i Jönköping förhyra en ny lokal, eller ock låta postkontorslokalen på postverkets bekostnad undergå en omfattande reparation och i sammanhang därmed utvidgas. Enligt generalpoststyrelsens då på anförda skäl gjorda hemställan hade styrelsen genom nådigt bref den 16 oktober 1884 erhållit bemyndigande att låta verkställa vissa förändrings- och tillbyggnadsarbeten å fastigheten för en kostnad ej öfverstigande 13,200 kronor.

Med hänsyn såväl till postkontorslokalernas nuvarande otillräckliga utrymme och oändamålsenliga beskaffenhet i öfrigt som äfven därtill, att under senare åren framställts anmärkningar jämväl mot posthusets belägenhet inom staden i förhållande till därstädes rådande affärsverksamhet m. m., hade generalpoststyrelsen för utredning af frågan, på hvilket sätt berörda olägenheter skulle lämpligast kunna afhjälpas och samhället beredas en tidsenlig postkontorslokal, i skrifvelse den 8 juni 1903 begärt yttrande af stadsfullmäktige i Jönköping, dels hvarest, enligt fullmäktiges åsikt, lämpligaste läget för ett posthus i Jönköping skulle vara, under förutsättning att inom samhället funnes endast *ett* fullständigt postkontor, dels ock huruvida förevarande angelägenhet till äfventyrs skulle kunna så ordnas, att Jönköpings stad, vid uppförande af någon offentlig byggnad, såsom stadshus eller rådhus, inom densamma anordnade för ett postkontor lämpliga lokaler, att mot hyra upplätas till postverket.

Till svar å denna framställning hade stadsfullmäktige i skrifvelse den 17 september 1904 meddelat, att fullmäktige icke hade för afsikt att för närvarande låta uppföra någon offentlig byggnad med lokaler

för uthyrning till postverket, hvarjämte fullmäktige uttalat önskvärheten af att, därest allenast ett postkontor komne att inrättas i Jönköping, detsamma förlades å västra förstaden i närheten af statens järnvägsstation.

För att provisoriskt i någon mån afhjälpa de rådande svåra förhållandena för Jönköpings postkontor hade generalpoststyrelsen under hösten 1904 för tiden intill utgången af september 1906 förhyrt en mindre lägenhet i ett Teaterbolaget i Jönköping tillhörigt hus vid Hofrättstorget därstädes eller i närheten af posthuset, i hvilken lägenhet inrymts en särskild afdelning af postkontoret. Denna anordning, som naturligen icke någon längre tid kunde tillfredsställa vare sig posttjänstens eller allmänhetens kraf, vore afsedd att bibehållas, endast intill dess fullt lämplig lokal för Jönköpings postkontor i dess helhet kunde erhållas.

Före nämnda lägenhets förhyrande lät generalpoststyrelsen utreda, huruvida den åt postmästaren i Jönköping mot hyra upplåtna bostadslägenhet en trappa upp i posthuset skulle kunna användas för utvidgning af postkontorslokalen. Med hänsyn till posttomtens form och husets egendomliga byggnadssätt hade det emellertid visat sig, att i öfvervåningen icke lämpligen kunde anordnas vare sig någon expedition för betjänande af allmänheten eller någon annan afdelning af postkontoret.

Därest telegrafstyrelsens föreliggande förslag om inköp af tomt i Jönköping för beredande af lokaler därstädes för post- och telegrafverkens behof skulle vinna bifall, hade generalpoststyrelsen förklarat sig komma att i sinom tid göra underdånig framställning om åtgärder för försäljning af postverkets därvarande fastighet.

Sedan år 1897 vore telegrafverkets station i *Söderhamn* inrymd uti en i gården n:o 20 i Söderhamns stads första kvarter befintlig lägenhet, bestående af sju rum och kök, kassahvalf m. m. en trappa upp samt ett rum i vindsvåningen. Hyreskontraktet angående denna lokal utginge den 1 oktober 1907, och erlades för densamma en årlig hyra af ett tusen kronor. Den nuvarande lokalen vore för sitt ändamål synnerligen lämplig, befunde sig i ett godt skick och vore fullt tillräcklig för stationens behof under en lång tid framåt. I samma våning samt i våningen två trappor upp funnes lägenheter disponibla för telefonstationens utvidgning äfven under en aflägsnare framtid.

Antalet telefonapparater i Söderhamn hade år 1895 uppgått till 266 stycken samt vid ingången af år 1905 ökats till 462 stycken.

Telegraf- och telefonuppbörden vid stationen hade utgjort:

år 1895	kr. 36,276: 30
» 1896	» 39,698: 39
» 1897	» 42,692: 62
» 1898	» 46,233: 81
» 1899	» 51,704: 63
» 1900	» 54,860: 59
» 1901	» 61,453: 26
» 1902	» 63,361: 42
» 1903	» 65,325: 31 och
» 1904	» 69,373: 47

Våningen under den af telegrafverket förhyrda inrymde lokaler för postkontoret, bestående af en större expeditjonslokal samt rum för allmänheten, postmästaren och breffbärarna. För postkontoret kunde ökad utrymme beredas dels i den nuvarande byggnadens bottenvåning, hvarest en nu åt enskild person uthyrd lägenhet om ett rum och kök kunde för ändamålet disponeras, dels, om så framdeles skulle erfordras, genom uppförande af en tillbyggnad utefter Brädgårdsgatan.

Angående det till inköp ifrågasatta huset i Söderhamn hade telegrafstyrelsen hos generalpoststyrelsen gjort enahanda förfrågan, som rörande de till inköp föreslagna tomterna i Härnösand och Jönköping. Uti med anledning däraf infördadt yttrande hade postinspektören i mellersta distriktet meddelat, att lokalen vore för sitt ändamål lämplig samt, därest större utrymme beredd postkontorets breffbärare, kunde anses för en lång tid framåt motsvara behovet. Erforderlig utvidgning af den nuvarande lokalen kunde ernås såväl i byggnadens bottenvåning som ock genom uppförande framdeles af en tillbyggnad. Generalpoststyrelsen hade icke funnit anledning till erinran mot de af postinspektören gjorda uttalanden, utan förklarar sig villig att uti ifrågavarande byggnad förhyra postkontorslokal, under förutsättning att öfverenskomelse om skälig hyresersättning kunde träffas.

Ägaren af förberörda fastighet hade i skrifvelse till telegrafstyrelsen den 10 februari 1905 meddelat, att han låge i underhandling om egendomens försäljning, hvarom han velat underrätta telegrafstyrelsen, för den händelse styrelsen skulle anse det med telegrafverkets fördel förenligt att inköpa egendomen, och hade på grund af detta erbjudande telegrafstyrelsen inlett preliminära underhandlingar om egendomens inköp för telegrafverkets räkning.

Egendomen omfattade *dels* en tomt med en areal af omkring 627 kvadratmeter, belägen vid hörnet af Kyrkogatan och Brädgårdsgatan

snedt emot stadens rådhus och otvifvelaktigt i stadens mest centrala del, dels å nämnda tomt uppförda ett boningshus af sten i tre våningar och en uthusbyggnad af trä. Boningshuset innehölle, förutom de åt telegrafverket och postverket förut omförmälda lokaler, i bottenvåningen ett rum och kök, i våningen en trappa upp ett rum, i våningen tre trappor upp en större sal jämte sju rum och kök, för närvarande ut-
hyrda åt sällskapet Odd-Fellows, samt i vindsvåningen två rum. Byggnaden, som uppförts år 1897, hade vid en genom telegrafstyrelsens försorg af sakkunniga verkställd värdering blifvit i sitt nuvarande skick åsatt ett värde af 64,000 kronor, och måste sålunda den i det villkorliga köpeaftalet bestämda köpeskillingen, 58,000 kronor, anses fullt skäligen.

De från egendomen inflytande hyresinkomsterna utgjorde enligt nu gällande hyreskontrakt:

från telegrafverket	kr. 1,000:—
” postverket	” 1,200:—
” öfriga hyresgäster	” 1,470:—
		<hr/>
		Summa kronor 3,670:—

eller 6,3 % af köpeskillingen.

I köpesumman inginge 40,000 kronor i fastigheten in-tecknad gäld, hvilken skulle af telegrafverket öfvertagas med rätt för telegrafverket att när som helst uppsäga gälden till återbetalning. Den af befintliga in-teckningar icke täckta delen af köpeskillingen eller 18,000 kronor skulle erläggas vid tillträdet, som skulle ske den 1 nästkommande juli, och vore telegrafstyrelsen i tillfälle att af tillgängliga medel förskottera detta belopp.

Det gynnsamma tillfälle, som nu bjödes telegrafverket att för ett synnerligen moderat pris förvärfva en fastighet i Söderhamn, inrymmande fullt lämpliga och äfven för framtiden tillräckliga lokaler för telegrafverkets och postverkets behof ansåge telegrafstyrelsen icke böra lämnas obegagnadt. På grund af en ofta dyrt vunnen erfarenhet från andra orter, där lokaler måste förhyras för större telefonstationer, ansåge telegrafstyrelsen, om egendomen icke af statsverket inköptes, den möjligheten icke vara utesluten, att en blifvande ny ägare af ifrågavarande fastighet skulle, med tanke på de med en flyttning af telefonstationen förknippade omkostnader, föranledas till att framtvinga en oskäligen stegring af hyresbeloppet.

På grund af hvad sålunda anförts, har telegrafstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes till innevarande års Riksdag göra framställ-

ning om medgifvande, att för telegrafverkets behof till förut angifna pris måtte få inköpas ifrågavarande fastigheter.

Hvad därefter angår ifrågasatt inköp af fastighet i *Gäfle*, tillåter jag mig erinra, hurusom Kungl. Maj:t i den till 1904 års Riksdag afgifna nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof föreslog Riksdagen medgifva, att för telegrafverkets behof finge för en med ägaren under villkor af Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall öfverenskommen köpeskilling af 350,000 kronor inköpas en i Gäfle midt emot järnvägsstationen belägen fastighet, hvori telegrafverket nu har förhyrda lokaler. Riksdagen ansåg sig emellertid icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag. Hvad i ärendet blifvit anfördt syntes nämligen Riksdagen icke lämna tillräcklig ledning för bedömande af den till inköp föreslagna byggnadens beskaffenhet och möjligheten att inom densamma för framtiden bereda fullt ändamålsenliga lokaler för både telegraf- och postverket. Då dessutom inköpspriset för fastigheten syntes vara väl högt, borde, enligt Riksdagens åsikt, tagas i öfvervägande, huruvida icke behofvet af telegraf- och postlokaler i Gäfle snarare borde tillgodos ses genom inköp af annan tomt och uppförande därstädes af ny byggnad för telegraf- och postverkens behof, hvarigenom tvifvelsutän större säkerhet skulle vinnas för lokalernas lämplighet för deras ändamål. Då emellertid, vare sig den ena eller andra af dessa utvägar komme att, efter frågans grundligare utredning, väljas, anslag tvifvelsutän vore behöfligt, hade Riksdagen ansett lämpligt, att det för år 1905 begärda beloppet, 100,000 kronor, finge reserveras för beredande af lokaler i Gäfle för telegrafverkets behof, hvarför Riksdagen medgaf, att för anskaffande af lokaler i nämnda stad för telegrafverkets behof finge reserveras ett belopp af 100,000 kronor.

Sedan telegrafstyrelsen, med anledning af hvad Riksdagen anført angående ifrågasatt inköp för telegrafverkets behof af en fastighet i Gäfle, inkommit med infordrad ny utredning rörande anskaffande af för telegrafverket erforderliga lokaler i nämnda stad, föreslog Kungl. Maj:t uti innevarande års statsverksproposition Riksdagen medgifva, att för telegrafverkets behof finge, för ett genom med ägaren träffadt nytt villkorligt aftal till 300,000 kronor nedsatt pris, inköpas förut omförmälda fastighet. Sedan statsutskottet gjort hemställan i enlighet härmed, blef utskottets förslag af Första Kammaren bifallet, hvaremot Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, biföll en därvid afgifven reservation, hvori yrkats, att Riksdagen måtte i anledning af Kungl. Maj:ts berörda förslag medgifva, att för anskaffande

af lokaler i Gäfle för telegrafverkets behof finge ytterligare reserveras ett belopp af 100,000 kronor. Vid gemensam votering vann Andra Kammarens beslut majoritet.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 4 innevarande månad anför nu telegrafstyrelsen följande.

Då Riksdagen sålunda icke ansett sig kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag till inköp af den fastighet i Gäfle, inom hvilken lokaler för telegraf- och telefonstation samt postkontor för närvarande vore förhyrda, syntes behofvet af telegraf- och postlokaler i nämnda stad böra tillgodoses genom inköp af lämplig tomt och uppförande därstädes af ny byggnad för telegraf- och postverkens behof. För undvikande af dyrbara omändringar af den nuvarande telefonstationens lokal och inredning borde, enligt telegrafstyrelsens åsikt, ifrågavarande nybyggnad komma till utförande i så god tid, att telefonstationen kunde dit öfverflyttas vid den tid, då nu gällande hyresaftal beträffande telefonlokaler utginge, eller den 31 september 1912. Alldenstund inredningen af en station med så stor omfattning som telefonstationen i Gäfle — likasom den nuvarande stationslokals utrymmande — kräfde en jämförelsevis lång tid, måste den nya stationsbyggnaden, för den händelse stationens flyttning skulle kunna afslutas till förut angifna tid, vara i hufvudsak färdig senast vid slutet af år 1911.

Ehuru byggnadsarbetet icke komme att påbörjas under de närmaste åren, ansåge likväl telegrafstyrelsen, att det skulle vara synnerligen önskvärdt, om möjlighet bereddades att inköpa den för stationsbyggnaden i Gäfle erforderliga tomten, när lämpligt tillfälle därtill erbjödes.

Det hade nämligen visat sig i flera afseenden olägligt att uppgöra villkorligt köpeaftal lång tid, innan definitivt köp kunde ske och köpeskilling erläggas. Sålunda vore innehafvare af lämpliga, välbelägna tomter i allmänhet ovilliga att under en längre tid vara bundna af sådana villkorliga aftal, hvilka inskränkte ägarens dispositionsrätt öfver egendomen och stundom kunde hindra honom att antaga andra fördelaktiga anbud, som tilläfventyrs kunde erhållas. Nödvändigheten af att sådant villkorligt och under en längre tid gällande aftal måste träffas förorsakade oftast jämväl en mer eller mindre afsevärd prisstegring, hvilken icke skulle ifrågakomma, om definitivt köp kunde mera skyndsamt afslutas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då medel till inköp af tomt finnes vid behof tillgängliga, därigenom att Riksdagen i utgiftsstaten för år 1905 upptagit ett belopp af 100,000 kronor, hvilka finge reserveras för anskaffande af lokaler i Gäfle för telegrafverkets

behof, hemställde telegrafstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes till den nu församlade Riksdagen göra framställning om medgifvande för telegrafstyrelsen att efter Kungl. Maj:ts nådiga pröfning inköpa för byggnadstomt lämplig fastighet i Gäfle.

De skäl, telegrafstyrelsen anført för inköp af fastigheterna i Härnösand, Jönköping och Söderhamn, synas mig vara fullt giltiga och de pris, för hvilka de kunna förvärfvas, måste äfven anses skäliga.

Såsom telegrafstyrelsen angifvit, skulle köpeskillingen för tomten i Härnösand, 43,500 kronor, erläggas vid tillträdet den 1 april 1906. Af köpeskillingen för tomten i Jönköping skulle vid tillträdet, likaledes den 1 april 1906, gäldas 38,500 kronor och resten 10,200 kronor den 2 januari 1907. På köpeskillingen för huset i Söderhamn, hvaraf 40,000 kronor skulle innestå såsom en af telegrafstyrelsen öfvertagen inteckning, skulle återstående 18,000 kronor afbetalas redan den 1 juli innevarande år, då tillträdet är afsedt att äga rum. De sålunda under år 1906 till betalning förfallna beloppen, 43,500 kronor och 38,500 kronor jämte berörda 18,000 kronor, som skulle med af telegrafstyrelsen under händer hafvande medel under innevarande år förskotteras, eller tillhoppa 100,000 kronor, kunna således utgå af de medel, som med Riksdagens medgifvande skola till sistnämnda belopp för år 1906 reserveras till anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof.

På de af telegrafstyrelsen anförda skäl synes mig jämväl nu böra begäras Riksdagens medgifvande att inköpa för byggnadstomt lämplig fastighet i Gäfle. Till köpeskillingens gäldande lära de för innevarande år till sådant ändamål afsatta medel vara fullt tillräckliga.

På grund af hvad jag sålunda tillåtit mig framhålla får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

dels att för telegrafverkets behof må inköpas förut angifna fastigheter, i Härnösand för 43,500 kronor, i Jönköping för 48,700 kronor och i Söderhamn för 58,000 kronor, äfvensom att till gäldande af eller afbetalning å köpeskillingarna för dessa fastigheter må användas de för år 1906, för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof, reserverade medel;

dels ock att för telegrafverkets behof må, efter Kungl. Maj:ts pröfning och godkännande, inköpas för byggnadstomt lämplig fastighet i Gäfle, äfvensom att köpeskillingen därför må utbetalas af de för anskaffande af lokaler i nämnda stad för telegrafverkets behof reserverade medel.

Till denna, af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställda behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att till Riksdagen skulle aflåtas proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Josias Montgomery.